

Sygn. akt I CZ 73/13

POSTANOWIENIE

Dnia 29 sierpnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący)

SSN Barbara Myszka (sprawozdawca)

SSN Agnieszka Piotrowska

w sprawie ze skargi M. T. o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnych
orzeczeń wydanych

w sprawie z powództwa M. T.

przeciwko P. S.A. w W. i P. [...] S.A. w W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 29 sierpnia 2013 r.,

zażalenia powódki na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 29 grudnia 2012 r., sygn. akt VI ACz [...],

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

M.T. w piśmie z dnia 2 kwietnia 2012 r., sporządzonym osobiście i skierowanym do Sądu Apelacyjnego w [...], zawarła wnioski o zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika z urzędu, o stwierdzenie niezgodności z prawem wyroków Sądu Okręgowego w W. z dnia 20 kwietnia 2005 r., XXV C [...] i z dnia 8 maja 2009 r., IV C [...], wydanych w sprawie z przeciwko P. S.A. w W. oraz P. [...] S.A. w W., o uchylenie wymienionych wyroków oraz o zmianę i uchylenie wszystkich krzywdzących, dyskryminujących orzeczeń, w tym wydanych w sprawach IV C [...], IV C [...], IV C [...] i IV C [...].

Sąd Apelacyjny w [...] potraktował pismo M. T. jako skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnych orzeczeń i postanowieniem z dnia 17 września 2012 r. skargę tę odrzucił, stwierdzając, że została ona sporządzona z naruszeniem art. 87¹ § 1 k.p.c., zgodnie z którym w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych (art. 424⁶ § 3 k.p.c.). W tym samym dniu Sąd Apelacyjny wydał kolejne postanowienie, którym umorzył - jako bezprzedmiotowe - postępowanie w przedmiocie wniosku o zwolnienie od kosztów postępowania skargowego i ustanowienie pełnomocnika z urzędu (art. 355 k.p.c.).

W osobiście sporządzonym zażaleniu na postanowienia z dnia 17 września 2012 r. skarżąca zgłosiła wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

Postanowieniem z dnia 29 grudnia 2012 r. Sąd Apelacyjny odrzucił to zażalenie, jako sporządzone z naruszeniem art. 87¹ § 1 k.p.c. Równocześnie – w związku z wnioskami o ustanowienie pełnomocnika z urzędu - przewodniczący zarządził doręczenie skarżącej druku oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku i dochodach celem wypełnienia i złożenia po wypełnieniu w terminie tygodniowym pod rygorem oddalenia wniosku. Następnie, postanowieniem z dnia 12 marca 2013 r. zwolnił M. T. od kosztów sądowych i ustanowił dla niej pełnomocnika z urzędu w postępowaniu zażaleniowym przed Sądem Najwyższym.

W zażaleniu na postanowienie z dnia 29 grudnia 2012 r., sporządzonym przez ustanowionego pełnomocnika, skarżąca zarzuciła naruszenie przepisów art. 378 § 1 w związku z art. 379 pkt 5 k.p.c. przez nieuwzględnienie nieważności postępowania spowodowanej pozbawieniem jej możliwości obrony swych praw i art. 117 § 2 k.p.c. przez zaniechanie niezwłocznego rozpoznania wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, co doprowadziło do przedwczesnego zastosowania art. 424⁶ k.p.c. i skutkowało odrzuceniem zażalenia na postanowienie z dnia 17 września 2012 r. o odrzuceniu skargi. W konkluzji skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 17 września 2012 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzut pozbawienia skarżącej możliwości obrony swych praw jest uzasadniony, uszło bowiem uwagi Sądu Apelacyjnego, że skarżąca - przed upływem tygodniowego terminu od doręczenia jej odpisu postanowienia z dnia 17 września 2012 r. z uzasadnieniem – wniosła osobiście sporządzone pismo z dnia 3 października 2012 r., w którym dała wyraz woli zaskarżenia doręzonego jej postanowienia o odrzuceniu skargi i - obok innych wniosków - zawarła wnioski o zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie adwokata lub radcy prawnego (zob. k. 53 i 55 oraz art. 394 § 2 k.p.c.).

Zgodnie z art. 124 § 2 k.p.c., w brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 8 ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 7, poz. 45) i obowiązującym od dnia 19 kwietnia 2010 r., w razie ustanowienia adwokata lub radcy prawnego na wniosek zgłoszony przed upływem terminu do wniesienia zażalenia, dla którego sporządzenia ustawa wymaga zastępstwa prawnego przez adwokata lub radcę prawnego, sąd doręcza ustanowionemu adwokatowi lub radcy prawnemu odpis postanowienia z urzędu, a termin do wniesienia zażalenia na postanowienie biegnie od dnia jego doręczenia pełnomocnikowi.

W niniejszej sprawie, ze względu na regulację zawartą w art. 87 ¹ § 1 k.p.c., sporządzenie zażalenia na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 17 września 2012 r. o odrzuceniu pisma skarżącej z dnia 2 kwietnia 2012 r., uznanego za

skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnych orzeczeń, objęte było przymusem adwokacko – radcowskim; nie dotyczyło to jedynie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie adwokata lub radcy prawnego (art. 87¹ § 2 k.p.c.). Skoro skarżąca przed upływem terminu do wniesienia zażalenia na postanowienie z dnia 17 września 2012 r. złożyła wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika z urzędu, obowiązkiem Sądu Apelacyjnego było w pierwszej kolejności rozpoznanie tego wniosku. Sposób jego rozpoznania ma wpływ na rozpoczęcie biegu terminu do wniesienia zażalenia. W razie ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, termin do wniesienia zażalenia biegnie od dnia doręczenia ustanowionemu pełnomocnikowi odpisu postanowienia stanowiącego przedmiot zaskarżenia, natomiast w razie oddalenia wniosku - od dnia doręczenia stronie postanowienia oddalającego wniosek.

Sąd Apelacyjny przed wydaniem zaskarżonego postanowienia nie rozpoznał wniosku skarżącej o zwolnienie od kosztów i ustanowienie adwokata lub radcy prawnego, przez co pozbawił ją możliwości obrony swych praw (art. 117 § 4 i art. 379 pkt 5 k.p.c.). Było bowiem oczywiste, że skarżąca nie ma zdolności postulacyjnej i potraktowanie pisma z dnia 3 października 2012 r. jako zażalenia będzie musiało prowadzić do jego odrzucenia.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 394 ¹ § 3 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie.

Rozpoznaniu Sądu Najwyższego podlegało jedynie zażalenie na postanowienie z dnia 29 grudnia 2012 r., stąd zawarty w tym zażaleniu wniosek o uchylenie także wcześniejszego postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 17 września 2012 r. nie mógł być uwzględniony. Z kolei wniosek pełnomocnika skarżącej o przyznanie od Skarbu Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu - wobec uchylenia zaskarżonego postanowienia - trzeba uznać za przedwczesny.

aw

jw